

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 16.11.1961, sp. zn. 3 Cz 59/61, ECLI:CZ:NS:1961:3.CZ.59.1961.1

Číslo: 23/1962

Právní věta: Osvojení dítěte mužem, který není manželem matky, podle § 63 odst. 2 zák. o právu rodinném nelze vyslovit. Osvojitel by byl zapsán do matriky místo obou rodičů tohoto dítěte, což je v rozporu s přirozenými vztahy mezi rodiči a dětmi.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 16.11.1961

Spisová značka: 3 Cz 59/61

Číslo rozhodnutí: 23

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Osvojení

Předpisy: 265/1949 Sb. § 63

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Dne 25. května 1961 podal J. K. návrh na rozvod svého manželství s D. K. Po provedeném řízení okresní soud Praha-východ rozsudkem zrušil manželství účastníků a k jejich žádosti upustil od výroku o vině. Soud zároveň schválil dohodu rodičů, podle níž jejich nezl. děti Jiří a Josef byly ponechány ve výchově a výživě matky a otec se zavázal platit na ně 300,- a 250,- Kčs měsíčně. Z odůvodnění tohoto rozsudku vyplývá, že rozsudek manželství byl vydán až po osvojení druhých dětí Petra a Jany mužem, s nímž odpůrkyně od roku 1948 udržovala důvěrnou známost; tento muž je podle souhlasného tvrzení účastníků zplodil nezl. Petra a Jany. Totéž uvedli J. K. i D. K. v řízení o osvojení nezl. Petra a Jany M. N., který sdílel jejich názor.

Okresní soud Praha-východ povolil pak osvojení těchto dětí M. N. a zároveň nařídil, aby v matrice o narození byl osvojitel zapsán jako jejich otec.

Toto usnesení se stalo pravomocným.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že tímto usnesením okresního soudu byl porušen zákon.

Odůvodnění:

Účelem osvojení je poskytnout dítěti řádnou výchovu a všestrannou péči, které se dítěti může dostat

především v socialistické rodině založené na manželském svazku. Proto při rozhodování o osvojení je nutno dávat přednost těm osvojitelům, kteří jsou manžely, neboť jejich rodinu osvojené dítě doplní a bude vyrůstat v přirozeném rodinném prostředí. Při osvojení podle § 63 odst. 2 zák. o právo rod. budou oba osvojitelé zapsáni v matrice místo rodičů osvojence. Jsou však i případy, kdy osvojitelem je pouze osoba jediná. Pokud touto osobou je manžel matky dítěte, bude do matriky zapsán osvojitel na místě otce a matka dětí zůstane i nadále v matrice zapsána jako matka. Žádá-li o osvojení dítěte jediná osoba, která není manželem matky nebo manželkou otce dítěte, je třeba před rozhodnutím o osvojení především uvážit, zda tato jediná osoba může vůbec na trvalo poskytnout osvojenému dítěti to rodinné prostředí, které zákon poskytuje osvojenému dítěti to rodinné prostředí, které zákon vyžaduje. Dojde-li soud k závěru, že tomu přece jen bude, musí dále uvažovat, zda není v takovém případě v zájmu dítěte osvojení pouze podle ustanovení § 63 odst. 1 zák. o právu rod. Vždyť při osvojení dítěte podle § 63 odst. 2 cit. zák. ženou, byla by osvojitelka zapsána do matriky sama místo obou rodičů dítěte. Zcela nepřirozený stav by vznikl tehdy, kdyby soud povolil osvojení dítěte podle § 63 odst. 2 jen mužem. Pak by v matrice byl tento muž zapsán místo obou rodičů dítěte a podle matriky by pak dítě mělo jen otce a řádnou matku (srov. směrnici pléna Nejvyššího soudu Pls 3/59).

V daném případě vyslovil soud osvojení podle § 63 odst. 2 zák. o právu rod. mužem, který není manželem ani druhem matky a zároveň nařídil, aby v matrice narození byl zapsán osvojitel jako otec dětí. Zřejmě chtěl dosáhnout toho, aby zápis matky dětí zůstal nedotčen, což ovšem podle shora uvedeného stanoviska možné není.

Osvojením, o které jde, mělo být dosáhnuto toho, aby manžel matky dětí byl zbaven práv a zejména povinností rodiče, neboť podle názoru účastníků zplodil děti M. N., který sám chce o děti pečovat. Pokud generální prokurátor nepodal žalobu na popření otcovství J. K. k nezl. Petru a Janě podle § 280 odst. 2 o. s. ř., měl soud s rozhodnutím o osvojení posečkat, neboť M. N. za řízení prohlásil, že po rozvodu manželství J. K. a D. K. hodlá uzavřít manželství s D. K. Teprve po uzavření tohoto manželství bylo by lze vyslovit osvojení podle § 63 odst. 2 o. s. ř. a osvojitel by mohl být zapsán do matriky narození jako otec dětí, přičemž matka dětí jako manželka osvojitele by i nadále zůstala v matrice zapsána.

Z uvedeného je patrné, že okresní soud Praha-východ se nesprávně vyložil ustanovení § 63 odst. 2 a § 66 odst. 2 zák. o právu rodinném a tak porušil zákon v těchto ustanoveních.